

אלו דברים פרק שמיני ברכות

נג.

עין משפט
גר מצוה

בא ב מיי פכיש מהל
שבת הל' מ טושיע
אריס קי רלס ספקי ה:
בז ג מיי שם הל' כו
טושיע שם ספי ו:
ד ו (מיי פייח מהל שבת
הלכה ה סמט עפין טע):
יח ה מיי פכיש מהל
שבת הלכה כו סמט
עפין (כו) טע טושיע
אריס קי (כח) טע טושיע אריס
קי רלס ספקי ו:
ר [טושיע אריס קי רלס
ספקי ו:
יז ו מיי שם סמט עפין
(כח) טע טושיע אריס
קי רלס ספקי ו:
ב ח ה מיי שם טושיע שם
ספקי ו:
י טושיע שם:
בא ב טושיע שם ספקי ו:
בב ל מיי פייח מהל מיי
הל' טושיע אריס קי רלס
ספקי ו:
בג ט טור [טושיע אריס קי
רלס ספקי ו]:
בד ג מיי פייח מהל צרכים
הלכה ח סמט עפין מ
(וכט) טושיע אריס קי רלס
ספקי ו ופי רלס ספקי ו:
בה ה מיי שם הלכה ה
סמט עפין מ טושיע
אריס קי רלס ספקי ו:
בז ע (מיי שם ט טושיע
ספקי ו]:
בח פ מיי שם הל' ט טושיע
ספקי ו:
ב ט טושיע ו:

רבינו הנאל

אסיקנא אור שלא שבת אין
מברכין עליו, אבל אור
שנשבת מעבודה כגון אור
שלחיה ואור [של חולה]
אף על פי שיהיה דולק כל
היום מברכין עליו מפני
שבת ממלאכת עבודה.
וכן עשית שיהיה
דולק כל השבת, במצוא
השבת מברכין עליה.
ישאל שיהיה עובד
מברכין עליו איפשר דלא
מברכין, וכי קא מברך
התורה קא מברך, אבל
גוי שהוליק מגוין אף נעל
פין דאוסף לא [מברכין
עליו]. (היה מהלך וראה)
אור [דולק], אם רוב ישראל
מברך, אם רוב גוים אינו
מברך, מחצה על מחצה
מברך, לא מליגי דאית קראי
דבורא דברא משמע. [אין
מברכין...] [לעבודה זה
מכלל...] [במסכת מברכין
והאיך דאין...] [אם לא
מסיבתם לעבודה זה אינו
מברכין, אין מברכין על הגר
שלימים משום דלא שבת.
אסיקנא אור שלא שבת אין
מברכין עליו, אבל אור
שנשבת מעבודה כגון אור
שלחיה ואור [של חולה]
אף על פי שיהיה דולק כל
היום מברכין עליו מפני
שבת ממלאכת עבודה.
וכן עשית שיהיה
דולק כל השבת, במצוא
השבת מברכין עליה. ראה
תינוק סמך לשקיעת החמה
ואבוקה בידו, בודק אחרי
שמה בר ישראל הוא איקר
נטק, ואילא אסיר. אור של
כבשן ושל תנור ושל כירה,
גוי חרא מברכין עליו ותניא
אידן [אין] מברכין, לא
קושיא כאן בתחילה כאן
[בסוף]. פי' בתחלה
[הדליק] ודעידן לא [אחו]
[אור] בודק העצם וקושיא
הוא דלילק ולא צאל נהורא
אין מברכין אלא בסוף
שכבר הדליקו והעלו
שלהבת מברכין, אור של
כנסת ושל בית המדרש תני
חרא מברכין ותניא אידן
אין מברכין, תנין לפרוש
הא דאיכא חונא הא דליכא
חונא יש מין שאומר אי
איכא [חונא דאילן בבית
הכנסת לנהורא עבדי ומברך
עליו, ואי ליכא חונא,
לכבוד בית הכנסת עשוי

וכי תיבא הך איסורא אול ליה. ה"מ לאקשווי אי הכי נכרי מנכרי
נמי אלל עדיפא מנייה פריך דה"מ לשנויי כדמשני בסמוך:
גזירה משום נכרי ראשון ונכרי ראשון משום עמוד ראשון וכו'.
חלל גזרה היא דגזרו חכמים כל אש נכרי שציד הנכרי
דאי לא הא לא לא קיימא הא אלל נכרי
שהדליק מישראל וישראל מנכרי
מזכרין עליו והכי קיימא לן:
הא דאיכא אדם חשוב, אם כן
משום כבודו של חשוב ולא
לאורה כן פרש"י ור"מ פירש איפכא
צאדס חשוב לאורה וצדליכא אדם
חשוב עשוי לכבוד צית הכנסת:
אין מברכין עליו. פירש"י מיהו
מזכרין עליו צרוך שצדא שמן
ערב והא דלמר לעיל צדיכד מזכרין
(ד' מג). האל משחא כנישא מזכרין
עליו צורא עלי צשמס היינו צבא
לכריח ולא מיידי צמוך הסעודה:
צאלינה

שעקר לא הניח ומה שהניח לא עקר אלא לעולם דאיסורא נמי איתיה
וכי קא מברך אתוספתא דהתירא קא מברך אי הכי נכרי מנכרי נמו אין
ה"מ גזרה משום נכרי ראשון ועמוד ראשון: ת"ר היה מהלך חוץ לכרך וראה
אור אם רוב נכרים אינו מברך אם רוב ישראל מברך הא גופא קשיא אמרת
אם רוב נכרים אינו מברך הא מחצה על מחצה מברך והדר תני אם רוב
ישראל מברך הא מחצה על מחצה אינו מברך ברין הוא דאפי' מחצה
על מחצה נמי מברך ואידי' (דתנ') רישא רוב נכרים תנא סיפא רוב ישראל:
ת"ר היה מהלך חוץ לכרך וראה תינוק ואבוקה בידו בודק אחריו אם ישראל
הוא מברך אם נכרי הוא אינו מברך מאי איריא תינוק אפי' גדול נמי אמר
רב יהודה אמר רב הכא בסמוך לשקיעת החמה עסקי' גדול מוכחא מילתא
דודאי נכרי הוא תינוק אימר ישראל הוא אקרי ונקיט: ת"ר היה מהלך חוץ
לכרך וראה אור אם עבה כפי הכבשן מברך עליו ואם לאו אינו מברך
עליו תני חדא אור של כבשן מברכין עליו ותניא אידך אין מברכין עליו לא
קשיא והא בתחלה הא לכסוף תני חדא אור של תנור ושל כירים מברכין עליו
ותניא אידך אין מברכין עליו לא קשיא הא בתחלה הא לכסוף תני חדא אור
של בית הכנסת ושל בית המדרש מברכין עליו ותניא אידך אין מברכין
עליו ל"ק הא דאיכא אדם חשוב הא דליכא אדם חשוב ואי בעית אימא
הא והא דאיכא אדם חשוב ולא קשיא הא דאיכא חונא והא דליכא חונא
ואב"א והא דאיכא חונא ולא קשיא הא דאיכא סהרא והא דליכא סהרא:
ת"ר היו יושבין בבית המדרש והביאו אור לפנייהם בש"א כל אחד ואחד
מברך לעצמו וכוה"א אחד מברך לכולן משום שאמר ר' ברוב עם הדרת מלך
בשלמא ב"ה מפרשי' טעמא אלא בית שמאי טעמא קסברי מפני כבוד
בית המדרש: תניא נמי של בית רבן גמליאל לא היו אומרים מרפא
בבית המדרש מפני כבוד בית המדרש: אין מברכין לא על הנר ולא על
הבשמים של מתים: מ"ט נר לכבוד הוא דעבידא בשמים לעבורי ריחא הוא
דעבידי אמר רב יהודה אמר רב כל שמוציאין לפניו ביום ובלילה אין מברכין
עליו וכל שאין מוציאין לפניו אלא בלילה מברכין עליו אמר רב הונא: בשמים
של בית הכסא ושמן העשוי להעביר את הזוהמא אין מברכין עליו למימרא
דכל היכא דלאו לריחא עבידא לא מברכין עליויה מיתבי' ההנכנס לחנותו של
בשם והריח ריח אפילו ישב שם כל היום כלו אינו מברך אלא פעם אחד נכנס
ויצא נכנס ויצא מברך על כל פעם ופעם והא הכא דלאו לריחא הוא דעבידא
וקמברך אין לריחא נמי הוא דעבידא כי היכי דנירוח אינשי וניתו ונבון
אינו מברך אם רוב ישראל מברך רבי יוסי אומר אפי' רוב ישראל נמי אינו
מברך מפני שבנות ישראל מקטרות לכשפים אמן כולהו לכשפים מקטמן
ה"ל מיעוטא לכשפים ומיעוטא נמי לגמר את הכלים אשתכח רובא דלאו
לריחא עביד וכל רובא דלאו לריחא עביד לא מברך אמר ר' חייא בר
אבא אמר רבי יוחנן המהלך בערבי שבתות במבריאי ובמוציאי שבתות
בצפורי והריח ריח אינו מברך מפני שחזקתו אינו עשוי אלא לגמר בו את
הכלים תנו רבנן היה מהלך בשוק של עכו"ם נתרצה להריח הרי זה חוטא:
ואין

ושמן העשוי להעביר את הזוהמא. שמציאים צדוף הסעודה לסוך ידיים מוזהמות והוא מצוה צדשמים: אין מברכין עליו. צורא עלי צשמס אלל
צורא שמן ערב מברכין אם שמן של אפרסמון הוא. והא דלמר צדיכד מזכרין (לעיל דף מג). האל משחא כנישא וטמינא מזכרין עליו צע"צ לא צבא
צמוך הסעודה קאמר אלל צבא להריח: לגמר את הכלים. לצבש צעשו את הכנדים: צענריח. היו רגילים לגמר ערבי צצמות וצצפורי צצמו"ש:
לא

אי נימא לא שבת מחמת מלאכה ואפי' היא מלאכה של היסר. כגון
של חולה ושל חיה קאמר דאין מברכין: עששים. לנטיירנ"א: שהיטה
דולקס והולכת. מע"ס וצבית ישראל: למ"ש מזכרין. לפי שלא
עבדה צה עבירה שלא הולקה צצבת: נכרי שהדליק מישראל.

אי נימא לא שבת מחמת מלאכה אפילו
ממלאכה דהתירא והתניא "אור של חיה
ושל חולה מברכין עליו אר"נ בר יצחק מאי
שבת ששבת מחמת מלאכה עבירה תנ"ה
עשית שהיה דולקת והולכת כל היום
כולו (למ"ש מברכין עליה: ת"ר נכרי
שהדליק מישראל וישראל מנכרי
מברכין עליו נכרי מנכרי אין מברכין עליו
מ"ש נכרי מנכרי דלא משום דלא שבת א"ה
ישראל מנכרי נמי הא לא שבת וכי תיבא הך
איסורא אול ליה והא אחרינא הוא ובידא
דישראל קא מתילדא אלא הא דתניא
המוציא שלהבת לר"ה חייב אמאי חייב מה
שעקר לא הניח ומה שהניח לא עקר אלא לעולם דאיסורא נמי איתיה
וכי קא מברך אתוספתא דהתירא קא מברך אי הכי נכרי מנכרי נמו אין
ה"מ גזרה משום נכרי ראשון ועמוד ראשון: ת"ר היה מהלך חוץ לכרך וראה
אור אם רוב נכרים אינו מברך אם רוב ישראל מברך הא גופא קשיא אמרת
אם רוב נכרים אינו מברך הא מחצה על מחצה מברך והדר תני אם רוב
ישראל מברך הא מחצה על מחצה אינו מברך ברין הוא דאפי' מחצה
על מחצה נמי מברך ואידי' (דתנ') רישא רוב נכרים תנא סיפא רוב ישראל:
ת"ר היה מהלך חוץ לכרך וראה תינוק ואבוקה בידו בודק אחריו אם ישראל
הוא מברך אם נכרי הוא אינו מברך מאי איריא תינוק אפי' גדול נמי אמר
רב יהודה אמר רב הכא בסמוך לשקיעת החמה עסקי' גדול מוכחא מילתא
דודאי נכרי הוא תינוק אימר ישראל הוא אקרי ונקיט: ת"ר היה מהלך חוץ
לכרך וראה אור אם עבה כפי הכבשן מברך עליו ואם לאו אינו מברך
עליו תני חדא אור של כבשן מברכין עליו ותניא אידך אין מברכין עליו לא
קשיא והא בתחלה הא לכסוף תני חדא אור של תנור ושל כירים מברכין עליו
ותניא אידך אין מברכין עליו לא קשיא הא בתחלה הא לכסוף תני חדא אור
של בית הכנסת ושל בית המדרש מברכין עליו ותניא אידך אין מברכין
עליו ל"ק הא דאיכא אדם חשוב הא דליכא אדם חשוב ואי בעית אימא
הא והא דאיכא אדם חשוב ולא קשיא הא דאיכא חונא והא דליכא חונא
ואב"א והא דאיכא חונא ולא קשיא הא דאיכא סהרא והא דליכא סהרא:
ת"ר היו יושבין בבית המדרש והביאו אור לפנייהם בש"א כל אחד ואחד
מברך לעצמו וכוה"א אחד מברך לכולן משום שאמר ר' ברוב עם הדרת מלך
בשלמא ב"ה מפרשי' טעמא אלא בית שמאי טעמא קסברי מפני כבוד
בית המדרש: תניא נמי של בית רבן גמליאל לא היו אומרים מרפא
בבית המדרש מפני כבוד בית המדרש: אין מברכין לא על הנר ולא על
הבשמים של מתים: מ"ט נר לכבוד הוא דעבידא בשמים לעבורי ריחא הוא
דעבידי אמר רב יהודה אמר רב כל שמוציאין לפניו ביום ובלילה אין מברכין
עליו וכל שאין מוציאין לפניו אלא בלילה מברכין עליו אמר רב הונא: בשמים
של בית הכסא ושמן העשוי להעביר את הזוהמא אין מברכין עליו למימרא
דכל היכא דלאו לריחא עבידא לא מברכין עליויה מיתבי' ההנכנס לחנותו של
בשם והריח ריח אפילו ישב שם כל היום כלו אינו מברך אלא פעם אחד נכנס
ויצא נכנס ויצא מברך על כל פעם ופעם והא הכא דלאו לריחא הוא דעבידא
וקמברך אין לריחא נמי הוא דעבידא כי היכי דנירוח אינשי וניתו ונבון
אינו מברך אם רוב ישראל מברך רבי יוסי אומר אפי' רוב ישראל נמי אינו
מברך מפני שבנות ישראל מקטרות לכשפים אמן כולהו לכשפים מקטמן
ה"ל מיעוטא לכשפים ומיעוטא נמי לגמר את הכלים אשתכח רובא דלאו
לריחא עביד וכל רובא דלאו לריחא עביד לא מברך אמר ר' חייא בר
אבא אמר רבי יוחנן המהלך בערבי שבתות במבריאי ובמוציאי שבתות
בצפורי והריח ריח אינו מברך מפני שחזקתו אינו עשוי אלא לגמר בו את
הכלים תנו רבנן היה מהלך בשוק של עכו"ם נתרצה להריח הרי זה חוטא:
ואין

משחטה מ"ש: הך איסורא אולל.
מתוך ששלהבת דולקת והולכת קמא
קמא פרח ליה: המוציא שלהבת לר"ה.
צצבת חיב. ומוקמינן לה צצמכת
צילנה"ו כגון צדיפיה לתרס משחא
ואתלי צה נורא דגחלת ליכא אלל
שלהבת ומשום חרס לא מחייב דלית
צה שיעורא: מה שעקר לא הניח.
והולאת שבת לא מחייבא עד דליכא
עקירה מרשות זו והנחה צצרות זו:
גורה משום נכרי ראשון ועמוד ראשון.
אי שרית צצכרי שהדליק מנכרי
משחטה אחי לצרכי צצכרי שהדליק
מצבוד יוס וצאמו אור עצמו שלא
מתוסף משחטה כגון שמצרך עליו
סמוך לחשכה מיד: גדול מוכחא מלאה
דנכרי הוא. ואין צריך לצדוק אחריו
דאי איתא דישראל הוא לא היה ממנהר
סמוך לחשכה מיד לאחור האור צצידו:
כפי הכצפן. שטרפס צו אצנים
לסיד. אם עבה כאור היוצא מפי
הכצפן נהורא צצריא היא ולהשתמש
לאורה היא נעשית: ואם לאו. לאו
לאורה נעשית אלל לצשל ואין מברכין
אלל על שנעשה להאיר: צצתלה.
צצתלת שריפת אצנים אין האור
להאיר: צצוף. לאחר שנשרפו האצנים
רוצן מדליקין אור גדול מלמעלה
למק שרפת האצנים ומשתמשין נמי
לאורה: של סגור. צצוף מברכין
עליו. לאחר שהוסק התנור והפת
צצוכה מדליקין קסמינן דקין צצוי
להאיר ולקלוט חומו לתוכו וכיון
דמשתמש לאורה מברכין עליו: אור
של צים הכנסת. צצריכא אלל משום
לכבודו הדליקוה ולא שצריך לאור
אלל לכבוד צצלתא ואין מברכין עליו:
ליכא אדם חשוב. להאיר להס
הדליקוה ומברכין: הא והא דליכא
אדם חשוב. ואי איכא חונא שמש
שאוכל צצית הכנסת אף לאורה עשויה
שיכלא החון לאורה ומברכין: הא והא
דאיכא חונא. ואיכא סהרא שהחון
יכול לאכול לאורה אין מברכין על
הנר שלא להאיר הדליקוה אלל לכבוד
אדם חשוב: מפני צצול צים המדרש.
שבזמן שאחד מברך לכולם הם צצריכס
לשמוך מנגרסתם כדי שיתכוו כולם
וישמעו אליו ויענו אמן: מרפא.
לאדם המתעטט עליו שרגילים לומר
אקותא: נר לכבוד. המת עבדא:
צצמים עבדי לעצורי ריחא. דקרחנו
של מת עבדי ולא להריח: כל מת
שהוא חשוב להוציא לפניו נר צצוס
אם הוציאו צצילה צצמוציא שבת
לקצורה אין מברכין על אותו נר
לכבוד עבדא וכל להאיר: וכל מת
שאינו חשוב להוציא נר לפניו צצית
אלל צצילה מברכין עליו אם הוציאוהו
צצמוציא שבת לקצורה: מברכין עליו.
להאיר עבדא: צצמים. שמוליך אדם
אקטניס צצית הכסא להעביר ממנו
ריח רע של צצכ"ס אין מברכין עליו:

ואין מברכין עליו. ואיבעית וכו' הא דאיכא אדם חשוב. פי' באדם חשוב לאורה, וברליכא אדם חשוב עשוי לכבוד בית הכנסת.

א) גי' הערוך למ"ש מכנה
ומלוקה עי' בערך עשית
וכדי אלפס כן אי מניה
עשית שהיתה דולקת והולכת
כל היום כולו מלוקת ממנה
אור לצדלה ועי' ברא"ש,
צ) צילה. ה' חוספתא שבת
פ"י ה"ג. א) [דמנא],
ד) [חוספתא פ"ה הל"ג]
ע"ש. ה) [חוספתא (פ"ה)]
[רש"י] דשבת וע"ש היעב
ומראה פילאהו. ו) חוספתא
פ"ה הל"ג. ו) [דף נל].

תורה אור השלם

1. קרב עם הדרת מלך
ובאפס לאם מחמת ריון:
מש"י י' כח

גליון הש"ס

גמ' מחצה על מחצה נמי
מברך. עי' פ"ח י"ד סי'
ק"ד סק"י: רש"י י"ח
ברפא פ"י שניליכא לומר
כו'. והוא צצפיקי דריא פיק
ר"צ מיוס שנבראו שמים וארץ
לא היה אדם חולה אלל אם
היה צצכין על צצוף והיה
עוטס ועשמו יולא מנחייז
עד שצא יעקב אבינו וצצק
חמסו ואמר ריון כל
העולמים אל מקח נפש ממני
עד שאלהו אל בני ובנתי
ועתה לו ליפקי חייב אדם
לומר צצעיטמו חייס שצפך
המות הזה לאור שצאמר
עעיטמוי מהל אור:

הגהות הגר"א

[א] נמי הא דליכא אדם
חשוב וצצריכא הא והא דליכא
ר"צ גרסת ר"מ דליכא:

לעזי רש"י

לנטיירנ"א. פנס.